

Täydennys lausuntopyyntöön: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta on yhdistänyt hallituksen esityksen laiksi lastensuojelulain muuttamisesta (HE 149/2025 vp) käsittelyyn lakialoitteen LA 22/2024 sekä toimenpidealoitteet TPA 3/2023 vp, TPA 2/2025 vp, TPA 9/2025 vp sekä TPA 16-18/2025 vp. Lakialoitteessa sekä toimenpidealoitteissa toistuu samat teemat, joista olemme jo lausuneet valiokunnalle aiemmin. Täten täydennämme lausuntoamme ainoastaan käyttövarojen kertymistä koskevan toimenpidealoitteen osalta.

Käyttövarojen kertyminen luvattomien poissaolojen ajalta

Toimenpidealoitteessa TPA 17/2025 vp ehdotetaan lastensuojelulain 55 §:n muuttamista siten, että lapselle ei kertyisi käyttövaroja luvattomien poissaolojen ajalta. Emme pidä ehdotettua muutosta vaikuttavana keinona ehkäistä luvattomia poissaoloja, emmekä katso sen edistävän lapsen hyvinvointia tai sijaishuollon tavoitteita.

”Hatkaaminen” on monisyinen ilmiö, joka liittyy usein lapsen kokemaan turvattomuuteen, päihdeongelmiin tai ihmissuhteisiin. Käyttövarojen maksun keskeyttäminen ei puutu näihin juurisyihin, emmekä koe, että se vähentäisi luvattomia poissaoloja tai nopeuttaisi vapaaehtoista paluuta sijaishuoltopaikkaan. Päinvastoin on olemassa riski, että taloudellinen rangaistus heikentää lapsen luottamusta viranomaisiin ja sijaishuoltopaikkaan sekä lisää kokemusta epäoikeudenmukaisesta kohtelusta.

Käyttövarat ovat lain nojalla lapsen henkilökohtaisia varoja, joiden tarkoituksena on vahvistaa lapsen itsemääräämisoikeutta ja yhdenvertaisuutta. Käyttövarojen kerryttämisen katkaiseminen luvattoman poissaolon ajalta asettaisi lapset eriarvoiseen asemaan ja loisi seuraamusluonteisen elementin etuuteen, jota ei ole tarkoitettu kurinpitokeinoksi.

Katsomme, että luvattomien poissaolojen ehkäisyä ja niihin puuttumista tulee kehittää ensisijaisesti rakenteellisilla ja hoidollisilla keinoilla, kuten riittävällä aikuisten läsnäololla, ennakoivalla tuella, lapsen osallisuutta vahvistamalla sekä sijaishuollon laadun ja pysyvyyden turvaamisella. Käyttövarojen maksuehtojen kiristäminen ei edistä näitä tavoitteita.

Riitta Rämö
Hoivatie Oy